

HYVIL

Hallitusohjelman keskeinen sisältö

Tietoorumi 18.8.2023 vastaaville lääkäreille ja muille terveyspalveluiden toimialasta/tulosalueista vastaaville johtaville viranhaltijoille

Tietofoorumin avaus ja Hyvilin esittely

Johanna Sorvettula, toimitusjohtaja, Hyvil

Hyvil pähkinäkuoressa

- Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy on aloittanut toimintansa 1.1.2023 ja palvelee hyvinvointialueiden
  - päättäjiä eli luottamushenkilöitä,
  - viranhaltijoita ja
  - työntekijöitä.
- Yhtiöllä on kolme päätehtävää
  1. Lainsäädännön valmisteluun osallistuminen ja vaikuttaminen
  2. Neuvontapalvelut
  3. Verkostojen ja muun yhteistyön mahdollistaminen
- Hyvil tekee yhteistyöstä valtionhallinnon kuten ministeriöiden sekä median kanssa.

Palvelut

- **Hyvilissä hyvinvointialueita palvelevat sote- ja pelastusalan asiantuntijat mm. seuraavissa kysymyksissä:**
  - Sosiaalihuolto ja -palvelut, kuten lastensuojelu, toimeentulotuki, vammaispalvelut, aikuissosiaalityö ja ikääntyneiden palvelut;
  - Terveyspalvelut, kuten perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido, suun terveydenhuolto, päivystysasiat ja kuntoutus;
  - Palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat kuten asiakasmaksut ja palveluseteli;
  - Ennaltaehkäisevät sote-palvelut ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen;
  - Pelastustoimen palvelut;
  - Tietosuojat, tietojärjestelmien muutokset ja digitalisaatio sekä tiedonhallinta;
  - Hallintojuridiikka ja
  - Kansainväliset asiat (EU ja HOPE).
- Tavoitat meidät ottamalla yhteyttä neuvontapyyntölomakkeella, sähköpostitse tai puhelimitse.

Hyvinvointialuejohtajien yhteinen viesti hallitusohjelmaan keväällä 2023

- Pitäydytään tekemästä muutoksia hyvinvointialueiden tehtäväkenttään. Tarvittaessa reagoidaan yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa nopeasti ja tarkasti lainsäädännön keinoin mahdollisiin ongelmiin, jotka vaarantavat uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.
- Hyvinvointialueille turvataan selkeä näkymä rahoituskehyksestä palveluiden järjestämiseksi.
- Sosiaali- ja terveysministeriön työvoiman saatavuuden tiekarttaan kirjatut toimenpide-ehdotukset toteutetaan määrätietoisesti yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa.
- Järkevöitetään ja selkeytetään tiedonhallinnan lainsäädäntöä hyvinvointialueiden palveluintegraation toteutumisen ja tiedolla johtamisen varmistamiseksi.

Aikataulu

9.00-9.15 Tietofoorumin avaus ja Hyvilin esittely

- Johanna Sorvettula, toimitusjohtaja, Hyvil

9.15-9.45 Yleiskatsaus hallitusohjelmaan: yleisiä poimintoja, talous, lainsäädäntöhankkeet, nopealla aikataululla tulevat asiat

- Sami Uotinen, johtava juristi, Hyvil

9.45-10.20 Yksityiskohtaisia poimintoja: palveluseteli, palveluiden vaikuttavuus, TKI, sote-palveluiden uudistaminen, tiedonhallinta

- Sami Uotinen, johtava juristi, Hyvil
- Tuula Kock, asiantuntijalääkäri, Hyvil
- Hanna Menna, erityisasiantuntija, Hyvil

10.20-10.40 Hallitusohjelma: riskit ja mahdollisuudet

- Sari Raassina, hallintoylilääkäri, Hyvil

10.40-11.00 Keskustelua

Yleiskatsaus hallitusohjelmaan

Sami Uotinen, johtava juristi
Hyvil

Hallitusohjelma päälinjaukset

- Kestävä julkinen talous
  - Velkaantumiskehityksen pysäyttäminen edellyttää julkisen talouden vahvistamista yhteensä 9 mrd. eurolla kahden vaalikauden aikana
  - Hallituksen tavoite on vahvistaa julkista taloutta 6 mrd. eurolla tämän vaalikauden aikana
    - Tasapainotusta ei toteuteta kokonaisveroastetta kiristämällä
- Finanssipolitiikka
  - Julkisen talouden menoja sopeutetaan päätösperusteisesti noin 4 mrd. euroa vuoden 2027 tasolla
  - Hallitus on linjannut rakennepoliittisista toimista, jolla tavoitellaan julkisen talouden vahvistumista noin 2 mrd. eurolla vuoden 2027 tasolla
- Veropolitiikka
  - Hallitus ei valmistelee maakuntaveron käyttöönottoa
- Investointiohjelma (yht. 4 mrd.)
  - Sote-palveluiden vaikuttavuuden lisääminen ja hoitojonojen purku (400 milj.)

Hallituksen tavoitteita

(s. 21)

- Palveluiden rakennetta uudistetaan toimimaan portaittain
- Painopisteen siirto korjaavista palveluista kohti varhaisempaa tukea ja apua sekä ennaltaehkäisyä
- Oikea-aikainen hoitoon ja palveluihin pääsy varmistetaan ja palveluihin syntyneitä jonoja puretaan.
- Palveluiden vaikuttavuutta parannetaan
- Lapsimyönteisen yhteiskunnan rakentamista tuetaan, huomiota kiinnitetään varsinkin perheiden hyvinvointiin ja varhaiseen tukeen
- Ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia ja valinnanvapautta palveluissa lisätään sekä mahdollistetaan monipuolinen palvelutuotanto. Tietoa, teknologiaa ja digitaalisia palveluita hyödynnetään laajalaisesti palveluiden saatavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi
- Palveluiden saatavuutta kehitetään erilaisten käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden
- Kielelliset tarpeet huomioidaan

Hallituksen tavoitteita

- Hallitus tekee toimia koulutetun hoito- ja hoivahenkilökunnan saatavuuden parantamiseksi molemmilla kansalliskielillä, osaamisen, työhyvinvoinnin ja hyvän johtamisen edistämiseksi sekä ammattilaisten saumattoman yhteistyön mahdollistamiseksi yli hallintorajojen. Hallitus pyrkii vähentämään tarpeetonta byrokratiaa henkilöstön kuormituksen vähentämiseksi ja työajan käytön kohdentamiseksi
- Sotepelan kestävä ja kannustava rahoitus varmistetaan ja hyvinvointialueiden onnistumista tehtävässään tuetaan uudistamalla valtion ohjausta.
- Hyvinvointialueiden hallintomallia kehitetään paikallisen osallisuuden ja tulosvastuun periaattein, mutta sitä ei rinnasteta kunnalliseen itsehallintoon.
- Hallitus seuraa ja arvioi tiiviisti sosiaali- ja terveystalouden hallintorakenteen toimivuutta, rahoitusmallin kestävyyttä ja kannustavuutta sekä palvelujärjestelmän toimivuutta,
- Hallitus toteuttaa ulkopuolisen arviointitutkimuksen hallinnon uudistuksesta.

Hallitusohjelmaa toteutetaan kehyyksen rajoissa

- **Hallitusohjelman kirjauksia ja muita toimenpiteitä toteutetaan vaalikauden kehyyksen mahdollistamissa rajoissa.**
- Lisäksi hallitus sitoutuu tarkastelemaan hallitusohjelman toimenpiteitä uudelleen, mikäli toimenpiteiden vaikutusarviot muuttuvat merkittävästi hallitusohjelman yhteydessä tehdyistä arvioista tai niiden toteuttaminen vaarantaisi julkiselle taloudelle asetetun toimenpidekokonaisuuden tai rahoitusasematavoitteen saavuttamisen.
- Hallitus sitoutuu tarvittaessa priorisoimaan hankkeiden toteutusta.

Hyvinvointialueiden rahoitus 1/3

- Hallitus sitoutuu tavoitteeseen, jossa kustannusten kasvua hillitään vuoden 2023 julkisen talouden perusuraan verrattuna 1,4 miljardilla eurolla vuoteen 2027 mennessä ja yhteensä 3 miljardilla eurolla vuoteen 2031 mennessä kansalaisten perustuslailliset oikeudet huomioiden.
  - Hyvinvointialueiden rahoitusmalliin tehdään tätä kustannusten hillinnän tavoitetta vastaavat muutokset.
- Hallitus sitoutuu rahoittamaan täysimääräisesti hyvinvointialueille asetettavat mahdolliset uudet tehtävät tai niiden laajennukset tai keventämään tehtäviä vastaavasti.
  - Kaikista tehtävämuutoksista tehdään huolelliset vaikutusarvioinnit ennen päätöksentekoa.
- **Hallitus ei ota käyttöön hyvinvointialueiden verotusoikeutta eikä käynnistä mitään siihen liittyviä selvityksiä.**

Hyvinvointialueiden rahoitus 2/3

- Hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden rahoituksellisen kestävyuden varmistamiseksi hallitus tavoittelee hyvinvointialueiden kustannusten kasvun hillintää.
  - Hallitus pyrkii tavoitteisiin ennen kaikkea rakenteellisilla toimilla esimerkiksi palvelurakenteen ja tekemisen tapojen kehittämisellä.
  - Tämän lisäksi hallitus tarkastelee eri sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden laajuutta ja palveluihin liittyvää normitusta.
- Rahoitusmallin kannustavuuteen ja ohjaavuuteen tähtäävät rakenteelliset muutokset tehdään hallitusti ja ennakoitavasti. Tämän takia hallitus säilyttää hyvinvointialueiden rahoitusmallin ennallaan vuosina 2023–2025.

Hyvinvointialueiden rahoitus 3/3

- Rahoitusmallin kannustavuuden lisäämiseksi toteutuneiden kustannusten koko maan tasolla tehtävää jälkikäteistarkistusta alennetaan portaittain lisäämällä malliin niin kutsuttu hyvinvointialueiden omavastuu (alkaen vuonna 2026 tehtävästä tarkistuksesta).
- Käynnistetään rahoitusmallin kehitystyö, jonka tavoitteena on sosiaali- ja terveystalouden rahoituspohjan turvaaminen, mallin kannustavuuden parantaminen ja kustannustenhillinnän tukeminen. Kokonaistarkastelun perusteella rahoitusmallipäätökset tehdään vuonna 2025.

Hyvinvointialueiden ohjaus 1/2

- Hyvinvointialueiden ohjausrakenteita kehitetään ja selkeytetään siten, että varmistetaan yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystaloudet, henkilöstön riittävyys, hillitään kustannusten nousua ja edistetään kustannusvaikuttavuutta ottaen huomioon alueiden tarve säilyttää hyvinvointialueiden omistajuus omasta taloudestaan. Tavoitteiden saavuttamista seurataan.
- **Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi ja vahvistetaan ministeriön voimavaroja.** Valtiovarainministeriön johdolla STM, SM ja VM sekä muut viranomaiset seuraavat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.
- Eri ministeriöiden päällekkäiset hyvinvointialueiden toimintaan ja talouden ohjaukseen liittyvät lakisääteiset välineet (muun muassa neuvottelukunnat, neuvottelut ja valtakunnalliset tavoitteet) yhdistetään.

Hyvinvointialueiden ohjaus 2/2

- Lakisääteisiä neuvottelumenettelyitä selkiytetään ja neuvotteluille määritellään vielä nykyistä selkeämmät tavoitteet. Tarvittavat lainsäädäntömuutokset tehdään muun muassa hyvinvointialuelakiin ja järjestämislakeihin.
- Hyvinvointialueiden talouden ja tuloksellisuuden ohjauksen edellyttämää tietopohjaa kehitetään, jotta saadaan käyttöön johtamista tukeva, toiminnan ja talouden kattava tieto. Varmistetaan lisäksi, että tiedot alueiden välillä ovat vertailukelpoisia ja avoimesti saatavilla. Tiedolla johtamisen kokonaisuuden johtaminen valtakunnallisen ohjauksen tasolla varmistetaan.
- Laissa jo säädettyjä keinoja käytetään vaikuttavuuden ja tuottavuuden lisäämiseen. Hyvinvointialueilta edellytetään lakisääteisin ohjauksen keinoin (muun muassa hyvinvointialueneuvotteluissa annettavat vahvat suositukset, investointisuunnitelmien hyväksyminen sekä lainanottovaltuuksien muutoksiin ja lisärahoitukseen liittyvät sitovat ehdot) vaikuttavuuden, taloudellisuuden ja tuloksellisuuden kehittämistoimenpiteitä sekä niiden toteutumisen raportointia. Varmistetaan, että raportointivelvoitteet ovat perusteltuja niiden edellyttämään työmäärään, hyötyihin ja kustannuksiin nähden.

Hallinnon uudistus on tehty, nyt on palvelureformin aika

- Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen vastuu kuuluu julkiselle sektorille.
- Uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntö sekä siihen liittyvä ohjaus vastaamaan uusia sote-rakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita.
  - Poistetaan esteitä palveluiden integraation, tietojohdamisen, digitalisaation ja henkilöstön riittävyyden edistämiseksi.
  - Kevennetään sitä yksityiskohtaista palvelujen sisältöjä koskevaa sääntelyä, joka on tullut tarpeettomaksi hyvinvointialueiden aloittamisen ja sote-järjestämislain mukaisen kansallisen ohjauksen myötä.
  - Vahvistetaan yhteistyöaluetasoisista ja kansallista kustannusvaikuttavuutta edistävää ohjausta sekä hyvinvointialueiden välistä vertailua.
- Ohjataan alueita uudistamaan palvelujaan perustuen palvelujen tarkoituksenmukaiseen porrastukseen.
- Tämä edellyttää selkeämpää rakennetta, jossa ennaltaehkäisevät sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut, perustason palvelut ja erityistason palvelut muodostavat selkeän porrasteisen kokonaisuuden.

Toimintatapojen kehittäminen

- Tietojohtaminen
  - Kansallista kustannuslaskennan mallia hyödynnetään osana alueellista tietojohtamista ja kansallista ohjausta
- Monituottajuus
  - Hyvinvointialueiden mahdollisuuksia valita järjestämisvastuullaan olevien sote-palvelujen tarkoituksenmukaisin toteutustapa on parannettava
  - Arvioidaan ja tarvittaessa kevennetään hyvinvointialueen riittävään omaan palvelutuotantoon liittyvää sääntelyä.
  - Toteutetaan yksityisen palveluntuottajan alihankintaa koskien alihankintatyöryhmän esittämät lakimuutokset
- Palvelusetelin käytön lisääminen ja yhtenäistäminen, henkilökohtaisen budjetoinnin hyödyntäminen
- Uudistetaan erikoissairaanhoidon työnjakoa koskevat säädökset

Kiirehdittävät toimet

Hallitus toteuttaa kiireellisesti toimia, joilla voidaan parantaa sote-palveluiden saatavuutta:

- Perusterveydenhuollon vastaanotto toiminta mm.
  - Nykymuotoisen Kela-korvauksen kasvattamiseen perusterveydenhuollon vastaanotto toiminnassa
  - Varmistetaan hoitotakuun toteutuminen perusterveydenhuollon vastaanotto toiminnassa ja suun terveydenhuollossa (valvonta, ostopalvelut ja palveluseteli)
- Matalan kynnyksen mielenterveysapu ja -palveluiden saatavuus
  - Mm. porrasteinen hoitomalli, hallituksen mallin mukainen lasten ja nuorten terapiatakuu, Mielenterveystalo-palvelukokonaisuus, psykoterapeuttikoulutus kaksiportaiseksi, yhteistyö 3 sektori ja seurakunnat
- Ikäihmisten kotona pärjääminen
  - Järjestöavustukset, kuntien terveyden edistämisen määräraha, päivä- ja päiväkeskustoiminta
- Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistaminen (kokoelma toimia)
  - Mm. ruoka-aputyön tuen vakinaistaminen, itsemääräämisoikeuslainsäädännön edistäminen, Itsemurhien ehkäisyohjelma, asunnottomuus, huumekuolemat

Alustavia vaikutelmia 1/2

- Hallitusohjelman tavoitteet vastaavat pääosin hyvinvointialueiden toiveita.
- HO-tavoitteiden kirjaukset ovat yleisluonteisia ja keinojen konkretia on osin vähäinen. Tavoitteet ovat kuitenkin linjassa HVA:iden jo aloittamien toiminnan kehittämiseen tähtäävien prosessien kanssa.
- Hyvinvointialueiden tavoite työrauhasta toteutuu osin, mutta hallitusohjelman kirjaukset ja niistä seuraavat muutospaineet aiheuttavat lisätyötä myös alueille.
- Hoitovelkaa (patoutunutta palvelutarvetta) pyritään hallitusohjelmassa ratkaisemaan laajentamalla yksityissektorin osuutta mm. Kela-korvausjärjestelmän ja palvelusetelin avulla.
- Kiristytvä julkinen talous vaikuttaa HVA:iden rahoitusta kiristävästi ja voi heikentää HVA:iden kykyä riittävien ja laadukkaiden palveluiden järjestämiseen.
- Valtionohjauksen integraatio tukee hyvinvointialueiden johtamista kokonaisuutena sekä pakottaa ministeriöt aiempaa tiiviimpään keskinäiseen yhteistyöhön.
- Valviran ja AVI:jen tehtävien kokoaminen yhden valvovan viranomaisen alle muuttaa viranomaisvalvontaa.

Alustavia vaikutelmia 2/2

- Kirjauksissa on osittain unohtunut, että pelastustoimi on sosiaali- ja terveystoimen kanssa rinnasteinen. Monien tavoitteiden, kuten vaikuttavuuden, kuuluisi koskea myös pelastustoimea.
- Kirjauksista on jäänyt pois alueellisen varautumisen koordinaatiotehtävän osoittaminen hyvinvointialueille. Tämä jättää alueellisen varautumisen roolit ja vastuut edelleen epäselviksi, eikä hyvinvointialuetta tunnisteta kirjauksissa lainkaan varautumistoimijaksi.
- Sosiaalihuolto erottuu kirjauksissa varsin ohuesti ja vähäisesti. Samoin esimerkiksi sanaa sosiaalityö ei mainita ohjelmassa kertaakaan.
- Soten ja työllisyyden yhteys näkyy myös valitettavan huonosti. Monialaisuudesta lähinnä mainintoja hallinnollisesta näkökulmasta tai digitalisaatioon ja tiedonvaihtoon liittyen.
- Mittavien lainsäädäntöhankkeiden tavoitteista ja sisällöstä on varsin vähän konkretiaa. Hallitusohjelman mukaan uudistetaan mm. terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki sekä lastensuojelulainsäädäntö.

Lainsäädäntöuudistukset

- Uudistetaan terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki sekä lastensuojelulainsäädäntö.
- Sote-järjestämislain muutokset
- YTA-sopimusasetuksen muutokset
- Laki psykoterapiaan pääsystä
- Erikoissairaanhoidon keskittämisasiasetus
- Säädetään julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja menetelmien palveluvalikoimaan kuulumisen ja kohdentamisen periaatteista
- Itsemääräämisoikeuslainsäädännön (IMO) valmistelu
- Ammattihenkilölain kokonaisuudistus ja asetus täydennyskoulutuksesta
- Lääkkeiden velvoitevarastointilainsäädännön uudistus, Uudistetaan velvoitevarastointilaki
- Toteutetaan kaikilla hallinnonaloilla häiriö- ja kriisitilanteiden sääntelyn kokonaistarkastelu
- Valmiuslain kokonaisuudistus
- Väestönsuojelua vahvistetaan muun muassa uudistamalla väestönsuojeluun varautumista koskeva sääntely

Lainsäädäntöuudistukset

- Uusi vammaispalvelulaki siirretään tulemaan voimaan 1.10.2024. Hallitus käynnistää kiireellisesti lainvalmistelun, jonka tarkoituksena on turvata vammaisten oikeuksien toteutuminen ja palveluiden saatavuus.
- Uudistetaan apteekkisääntelyä vastuullisesti ja asteittain turvaten laadukkaat ja turvalliset apteekkipalvelut koko Suomessa.
- Muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia Kelan hallinnon osalta parlamentaarisen työn pohjalta ja lisäksi siten, että Kelan palveluita voidaan tarjota yhteiskunnan muiden toimijoiden käyttöön turvallisuuden ja huoltovarmuuden parantamiseksi.
- Velvoitetaan hyvinvointialueet julkaisemaan lakisääteisten hoitopääsyt määrääaikojen toteutumisen tiedot nykytilannetta tiheämmin asiakaslähtöisellä tavalla. Parannetaan asiakaslähtöistä tiedonsaantia sosiaalihuollon palveluiden odotusajoista.
- Neuvola, kouluterveydenhuolto ja muut ikäryhmän palvelut - säädösten päivitykset
- Sote-tiedonhallintasäätelyn uudistaminen
- Hankintalaki
- Tietosuojalainsäädäntö
- Väestönsuojelua vahvistetaan muun muassa uudistamalla väestönsuojeluun varautumista koskeva sääntely ja kehittämällä väestönsuojelutyön organisointia.
- Todennäköisesti palvelusetelilaki avataan

Hallituksen lainsäädäntöohjelma ja -suunnitelma

- Hallituksen **lainsäädäntöohjelmassa** on alustavat tiedot hallitusohjelmaa toteuttavista ja muista keskeisistä lainvalmisteluhankkeista.
- **Lainsäädäntösuunnitelma** sisältää ajantasaisen tiedon hallituksen esityksistä, jotka hallitus on suunnitellut annettaviksi eduskunnalle kullakin eduskunnan istuntokaudella
- Pääministeri Orpon hallitus laatii vaalikaudelle 2023-2027 lainsäädäntöohjelman ja vahvistaa lainsäädäntösuunnitelmat eduskunnan istuntokausittain.
- Hallituksen toimintasuunnitelma
  - Hallituksen toimintasuunnitelmassa on hallitusohjelman strategisten kokonaisuuksien keskeiset poikkihallinnolliset tavoitteet ja toimenpiteet sekä vastuutus ja aikataulut

Yksityiskohtaisia poimintoja

Sami Uotinen, Tuula Kock, Hanna Menna

Palveluseteli

Sami Uotinen, johtava juristi, Hyvil

Palveluseteli 1/3

- Ohjataan hyvinvointialueita tarvittaessa käyttämään ostopalvelua tai palveluseteliä (hoitotakuun yhteydessä).
- Kehitetään palvelusetelijärjestelmää ja maksusitoumuksia siten, että ne ovat aitoja vaihtoehtoja asiakkaille ja palveluntuottajille sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa vaikuttavuus ja kokonaiskustannukset huomioiden. Sallitaan palveluseteliasiakkaalle mahdollisuus käyttää omaa rahaa lisäpalvelun ostamiseen.
  - Samassa yhteydessä käsitellään palveluseteliä ja maksusitoumuksia (ostopalvelut)
  - Aitoja vaihtoehtoja asiakkaille ja palveluntuottajille... vaikuttavuus ja kokonaiskustannukset huomioiden - voi liittyä velvollisuuteen tarjota ja/tai palvelusetelin arvoon/tms
  - Lisäpalvelun ostaminen omarahoitteisesti - sinällään ei ole nytkään kielletty
  - Kokonaisuudessaan jää epäselväksi. Todennäköisesti tarkoittaa palvelusetelilain avaamista - voidaan kyllä tulkita toisinkin.
  -

Palveluseteli 2/3

- Jos asiakas ei saa tarvitsemaansa julkista palvelua hoitotakuuajan sisällä, on hänellä oikeus saada palveluseteli tai maksusitoumus toisen palvelutuottajan tarjoamaan palveluun.
  - Kirjattaneen terveydenhuoltolakiin. Ilmeisesti järjestäjä voi valita käyttääkö palveluseteliä vai maksusitoumusta?
  - Mitä tarkoittaa tässä toinen palveluntuottaja? Yksityistä tai julkista palveluntuottajaa?
  - Maksusitoumus viitanee ostopalveluihin, joten kilpailuttaminen lienee toinen vaihtoehto
- Laajennetaan palvelusetelien käyttömahdollisuuksia osana kotikuntoutusta
  - Mitä tarkoittaa? Periaatteessa nytkin mahdollisia?
- Varmistetaan omaishoitajille mahdollisuuksia pitää vapaapäiviä palvelusetelin, kotihoitopalvelun, intervallihoidon ja perhehoidon avulla
  - Tuleeko tästä kirjaus omaishoitolakiin? Periaatteessa palvelusetelit ovat nytkin mahdollisia, mutta tuleeko velvoite tarjota?

Palveluseteli 3/3

- Vahvistetaan palveluiden saatavuutta kehittämällä Kela-korvausta, lisäämällä ja yhtenäistämällä palvelusetelin käyttöä, hyödyntämällä henkilökohtaista budjetointia sekä tehostamalla palveluiden saatavuuden ja hoitotakuun toteutumisen valvontaa.
  - Kirjaus liittyy monituottajuus-asiayhteyteen ja lienee luonteeltaan kokoava ja yleinen
- Tehdään palvelusetelien tarjoamisesta velvoittavaa silloin, jos hoitotakuu uhkaa jäädä toteutumatta (edellä hieman toisin sanoitettuna yhdessä maksusitoumuksen kanssa)

Palveluiden vaikuttavuuden lisääminen, TKI, sote-palveluiden uudistaminen

Tuula Kock, asiantuntijalääkäri, Hyvil

Palveluiden vaikuttavuuden lisääminen

Ennaltaehkäisy ja Hyte

- Kansallinen terveys- ja hyvinvointiohjelma
- 9 milj määräraha
- Selkiytetään kuntien ja HVA-:n työnjakoa Hyte-työssä
- Edistetään kansallisen rokotuskortin saamista Kantaan

Vaikuttavat menetelmät ja parhaat käytänteet

- **Uudistetaan ja vahvistetaan kansallista terveydenhuollon menetelmien arviointia kokoamalla osaamisen ja resurssit yhdeksi kokonaisuudeksi**
- Osaamiskeskittymässä **kehitetään ja vahvistetaan menetelmien arviointia**

Palveluiden vaikuttavuuden lisääminen

- Säädetään julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja menetelmien palveluvalikoimaan kuulumisen ja kohdentamisen periaatteista palveluiden vaikuttavuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi
- **Selvitetään mahdollisuus säätää kansallisesta toimijasta, jolla on toimivalta linjata menetelmien ja palvelujen kuulumisesta palveluvalikoimaan** tai rajaamisesta sen ulkopuolelle
- Tehostetaan vertailukelpoisen laatu-, vaikuttavuus- ja kustannusvaikuttavuustiedon tuotantoa, analysointia ja hyödyntämistä

TKI - toiminta

- Ratkaistaan **sote-tiedon toisiolain** ja -käytön haasteet niin, että voidaan edistää Suomessa tehtävää tutkimusta ja mahdollisuutta hyödyntää tietoa.
- **Arvioidaan Findatan rooli**
- Hallitus mahdollistaa hyvinvointialueiden osallistumisen Business Finland -TKI-rahoitukseen yritysten ja korkeakoulujen kumppaneina.
- Varmistetaan myös sosiaalitieteiden TKI-rakenteet ja rahoitus.
- Työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyönä käynnistetään terveys- ja hyvinvointialan kasvua ja uudistumista vauhdittava tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-ohjelma (sisältäen terveysteknologian käytön ja viennin edistämisen) jatkona terveysalan TKI-kasvustrategialle

Sote-palveluiden uudistamisen kirjauksia

- **Palveluiden saatavuus**
  - **Ensihoito ja päivystys**
  - **Mielenterveys ja päihdepalvelut**
  - **Kuntoutus**
  - Lapset, nuoret ja perheet
  - Vammaisten henkilöiden palvelut
  - Yksilölliset ja tarpeen mukaiset ikäihmisten palvelut
  - Omaishoito
  - Muu palveluiden kehittäminen
  - Turvallinen ja vaikuttava lääkehoito
  - Valmius ja varautuminen
-
- *Luku 2.4*

Palveluiden saatavuus

- Hyvinvointialueita **ohjataan ottamaan huomioon palveluiden saatavuus ja saavutettavuus** palvelurakennetta kehitettäessä
- **Edistetään uusia toimintamalleja**, kuten digitaalisia palveluja, etävastaanottoja, asiakkaan luovietyjä palveluja sekä liikkuvia palveluita
- Edistetään **digitaalisen palveluohjauksen** käyttöönottoa, jolla pyritään ratkaisemaan potilaan ongelma digitaalisesti, puhelimitse tai ohjaamalla potilas omalle sote-asemalle tai muiden palveluiden piiriin
- Hoitopaikan valinta 3 kk välein, digitaalinen ratkaisu
- Tuetaan hyvinvointialueita **avoterveydenhuollon vastaanottoiminnan yhteistyön** lisäämisessä **yksityisten palvelutuottajien** kanssa hyödyntäen Suomessa ja Pohjoismaissa kehitettyjä toimintamalleja
- Kehitetään eri alojen **erikoislääkärien perusterveydenhuoltoa tukevia konsultaatiopalveluja ja -malleja sekä vastaanottoimintaa sote-**keskuksissa

Mielenterveys

- Mielenterveys-strategian 2020-2030 ja itsemurhien ehkäisyohjelman toimet jatkuvat
- Kehitetään valtion mielisairaaloiden, vankiterveydenhuollon ja sekä koulukotien toimintaa nykyisillä järjestämis- ja ohjausrakenteilla

Matalan kynnyksen mielenterveysapu ja palveluiden saatavuus

- Turvataan lainsäädännöllä lasten ja nuorten yhdenvertainen pääsy perustasolla lyhytpsykoterapiaan tai muihin vaikuttaviin psykososiaalisiin hoitoihin (terapiatakuu)
- Vahvistetaan psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta
- Lisätään matalan kynnyksen palveluiden ja mielenterveysavun saatavuutta yhteistyössä muun muassa järjestöjen ja seurakuntien kanssa (esim. Chat ja walk in palvelut)
- Kehitetään perustason mielenterveyspalveluja
  - esim. *terapiat etulinjaan* -toimintamallin kokemuksia hyödyntäen
  - ottamalla käyttöön porrasteinen hoitomalli
- Uudistetaan psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säädetään ensimmäisen portaan koulutus maksuttomaksi
- Mielenterveystalon käyttöä tehostetaan

Kuntoutus

- Uudistaminen jatkuu kuntoutuskomitean ehdotusten ja kuntoutuksen uudistamista koskevan toimeenpanosuunnitelma 2023-2037 linjausten mukaan
- Monikanavarahoitus säilyy
- **16-19 vuotiaiden ammatillinen kuntoutus edellyttää sairaus- tai vammadg:a**
- **Lasten ja nuorten neuropsykologinen kuntoutus/ (Kelan harkinnanvarainen)**
- Luodaan mittarit kuntoutuksen vaikuttavuuden arviointiin

Ensihoito ja päivystys

- Kehitetään päivystyksen aikaisia liikkuvia palveluja kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoivan palveluissa
- **Jatketaan ensihoitopalvelun kehittämistä kiinteänä osana sosiaali- ja terveydenhuollon päivystyspalvelujen kokonaisuutta** sekä osana moniviranomaistoimintaa.
- Kehitetään ensihoitopalvelun vaikuttavuutta ja tietopohjaa muun muassa jatkamalla kansallisen ensihoitokertomuksen kehittämistä.

Ensihoitoon liittyvien kuljetusten rahoitusvastuu siirretään kokonaisuudessaan hyvinvointialueille parlamentaarisen monikanavarahoitustyöryhmän ehdotuksen mukaisesti.

Lääkärihelikopteritoiminnan lääkinnälliset ja hoitopalvelut integroidaan osaksi hv-alueiden ensihoito- ja päivystysjärjestelmää. Selvitetään lääkärihelikopteritoiminnan järjestämisvastuut, kopterihankinnat ym.

Erikoissairaanhoidon uudistus: Uudet linjaukset

- Säädetään kansallisesta sairaaloiden ja päivystysten kokonaisuudesta vuoden 2024 aikana ottaen huomioon pitkät etäisyydet ja kielelliset oikeudet. Kokonaisuus valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueiden ja yhteistoiminta-alueiden kanssa.
- Poikkeusluvin mahdollistetaan ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpito nykyisissä päivystävissä yksiköissä vuoden 2025 loppuun saakka.
- Hyvinvointialueet rahoittavat sairaaloiden ja päivystysten toiminnan yleiskatteellisesta rahoituksesta ilman erilliskorvauksia.
- *(Liite B/taloudelliset päätökset)*
- Ohjataan hyvinvointialueita sopimaan erityispalvelujen ja erikoissairaanhoidon kokonaisuudesta, yhteistyöstä ja työnjaosta yhteistyöalueilla vuoden 2024 huhtikuun loppuun mennessä.
- Uudistetaan erikoissairaanhoidon työnjakoa koskevat säädökset.
- Selvitetään sosiaalihuollon palveluiden porrasteisuus ja säädetään erityisosaamista edellyttävien sosiaalipalvelujen keskittämisestä.

PTH ja hoitotakuu

- Varmistetaan hoitotakuun toteutuminen vastaanotto toiminnassa ja suun th:ssa
  - Yhtenäistetään hoitotakuun ja palveluihin pääsyn määräaikoihin liittyvää valvontaa.
  - Tehostettu perusterveydenhuollon saatavuuden seurannan jakso osana hyvinvointialueiden ohjausta
  - Ostopalvelu tai palveluseteli
- 2023 toisessa lisätalousarviossa **nykymuotoisen Kela-korvauksen** kasvattaminen
- Kertaluonteinen rahoitus pth hoitajajonojen purkuun= **uuden Kela-korvausmallin** avulla. 335 milj.
- rahoituksen kohdentuminen ja jaksotus vuosille tarkentuu jatkovalmistelussa

Hallitusohjelma: ICT/digitalisaation ja tiedonhallinnan näkökulma

Hanna Menna, erityisasiantuntija, Hyvil

Pikanostot

- Tiedon hyödyntäminen eri tarkoituksiin (ohjaus, järjestäminen, tutkimus, palveluiden integraatio, palveluiden suuntaaminen jne.). *Hyvä asia, vaatii kehittämistä ja rahaa.*
- Kanta-palveluja vahvistetaan, APTJ-kokonaisuuksia halutaan YTA-tasoisiksi ja nykyistä vähemmän. YTA-taso korostuu ICT/digi ja tiedonhallinnan osalta. *Pitkällä aikavälillä tapahtuva asia, joka voi tuoda etuja. Kantan kehittäminen järkevää.*
- ICT-palvelutuotannon tapojen muutokset, mikäli inhouse -sääntely muuttuu. *Haaste ja potentiaalisesti kustannuksia kasvattava tekijä.*
- Rahoituksen tilanne ei muutu olennaisesti. *Digitalisaatiolla ja sähköisillä palveluilla haetaan säästöjä, mutta muutoksen tekemiseen ei näytä olevan käytettävissä lisärahoitusta → "korjausvelka" + vain vähän mahdollisuuksia rahoituksen ja resurssien puitteissa kehittää uutta, kun palvelut tulee samalla turvata. Ohjausmalli selkeytyy ja yhtenäistyy.*

Digitalisaation edistäminen

Hallitusohjelmakirjaukset

- **Valtionhallinnon digihankkeiden nykyinen rahoitus kootaan poikkihallinnollisen koordinaation alaiseksi. Eri hallinnonalojen digitalisaatiobudjeteista muodostetaan hallituskauden aikana tarkoituksenmukaisen kokoinen yhteinen kehitysbudjetti**, joka suunnataan hallitusohjelmassa asetettujen prioriteettien mukaisesti. Toimialakohtaisia budjetteja pienennetään. Vahvistetaan digijohtamista siten, että ministerityöryhmä ja digitoimisto jatkavat tieto- ja teknologiapolitiikan koordinoinnin johtamista pitkäjänteisesti. Hallitus seuraa ja jatkaa digikompassin tavoitteiden edistymistä
- **Hallitus toteuttaa kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen.** Kokonaisuudistuksen yhteydessä kumotaan tiedon liikkuvuutta, pilvipalveluiden tarkoituksenmukaista käyttöä tai muuten julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä haittaavat säädökset ja hyödynnetään tarvittaessa nykyistä laajemmin GDPR:n kansallista liikkumavaraa. **Kokonaisuudistuksen yhteydessä säädetään hallinnolliset sakat tietosuojaloukkauksista koskemaan julkista ja yksityistä sektoria yhtäläisesti.**
- Hallitus edistää tiedon liikkumista julkishallinnon eri tietojärjestelmien välillä. Samalla tunnistetaan ja puretaan julkisten tietovarantojen hyödyntämisen ja jakamisen tarpeettomat oikeudelliset esteet yksityisyyden suoja huomioiden. Hallitus parantaa digitalisaation kustannusvaikuttavuutta hyödyntämällä olemassa olevia kansallisia tietovarantoja (muun muassa Kanta-palvelut ja tulorekisteri) sekä tietojärjestelmiä tietoturvallisesti nykyistä laajemmin

Huomiot

- Digitoimiston asemaa vahvistetaan ja digihankkeita kootaan nykyistä laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Sektorikohtainen kehittäminen vähenee, ja digitalisaatiota kehitetään systematisemmin. Asiakkaan asema vahvistuu.
- Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistus on positiivinen asia myös soten näkökulmasta. Hallinnollisten sakkujen ulottaminen julkissektoriin sen sijaan negatiivinen kehityskulku.
- Tiedon liikkumisen edistäminen laajemmin, kuin sotessa mahdollistaa myös soten osalta tietojen hyödyntämistä perusrekistereistä. Samalla mahdollistetaan uusia toimintamalleja ja automaation hyödyntämistä.

Mahdollistava lainsäädäntö 1/2

Hallitusohjelmakirjaukset

- **Uudistetaan sote-tiedonhallintasäätelyä sekä siihen liittyvää neuvontaa, ohjausta ja valvontaa.**
- **Kehitetään henkilötietojen käsittelyyn liittyvää säätelyä, jotta sosiaali- ja terveyspalveluista kerätyt tiedot ovat sujuvammin käytettävissä eri toimijoiden välillä niin hyvinvointialueilla, Uudenmaan erillisratkaisun sisällä, yhteistyöalueilla kuin valtakunnallisesti.**
- **Palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien toimivuuden edistämiseksi tiedon kulkua sujuvoitetaan erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon välillä sekä kuntien ja viranomaisten tarpeisiin.**
- Käytetään tietoa asiakkaiden **palvelutarpeen ennakointiin** ja varhaiseen puuttumiseen.
- Varmistetaan, ettei kansallinen lainsäädäntö tai sen tulkinta ole EU:n asettamia vaatimuksia tiukempaa erityisesti tietosuojaan ja automaattiseen päätöksentekoon liittyen.
- **Mahdollistetaan tekoälyn käyttö sosiaali- ja terveydenhuollossa** esimerkiksi työvuorosunnittelussa, ennaltaehkäisyssä, oma- ja itsehoidossa sekä palvelu- ja hoitotoiminnassa. Tämä tehdään perusoikeudet turvaten. Selvitetään todennäköisimmin automatisoitavissa olevat sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät sekä niihin liittyvät mahdollisuudet ja riskit.

Huomiot

- Sote-tiedonhallintasäädännön uudistaminen kokonaisuutena, lisäksi huomioitava tietosuojalainsäädännön uudistaminen. Tavoitteena nykyistä selkeämpi ja yhtenäisempi kokonaisuus, joka on myös ammattilaisen ja asiakkaan ymmärrettävissä.
- Tiedot liikkuvuus lisääntyy, mikäli kirjaukset toteutetaan. Yhdyspinnat ja Uudenmaan erillisratkaisu huomioitu.
- Palvelutarpeen ennakoinnin mahdollistaminen.
- Kansallisen lainsäädännön tason tarkentaminen EU vaatimusten tasolle.
- Tekoälyn ja automatisoinnin käytön lisääminen soten palvelukentässä.
- Automaattisen päätöksenteon edistäminen kirjattu yleiseen tietopolitiikan kehittämiseen yhdessä digitalisaatioon kytkeytyvän laajan lainsäädännön poikkihallinnollisen uudistusohjelman ohella. Tässä tähdätään digitalisaatiota estävien normien purkamiseen.

Mahdollistava lainsäädäntö 2/2

Hallitusohjelmakirjaukset

- Vahvistetaan ihmisten oikeutta ja mahdollisuuksia omien tietojensa hallintaan ja hyödyntämiseen sekä omahoidon edellytyksiä.
- **Kehitetään valtakunnallinen suostumustenhallintaratkaisu**, helpotetaan puolesta asiointia ja kuolleen omaisen asioiden hoitamista.
- Selvitetään tarpeellisten tietojen luovuttamisen perustamista lakiin, jolloin tiedollinen itsemääräämisoikeus perustuisi kiello-oikeuksiin.
- **Osallistutaan aktiivisesti EU:n terveysdata-avaruuden (EHDS) puitteissa tehtävään työhön, poistetaan esteitä tutkimukselta ja yhtenäistetään tutkimuslainsäädäntöä.**
- Arvioidaan uuden asiakastietolain ja muiden sosiaali- ja terveystietopalveluiden tiedonhallintalainsäädännön muutosten kustannusvaikutukset ja siirretään tarvittavilta osin lainsäädännön voimaantuloa tai porrastetaan sen toimeenpanoa, jotta voidaan varmistua alueille aiheutuvan kustannustaakan kohtuullisuudesta.
- **Sosiaaliturvassa asiakastiedon on liikuttava eri viranomaistahojen kesken sähköisesti ja turvallisesti. Tietosuoja ei saa estää eri viranomaistahoja saamasta tarpeellista käsitystä henkilön tilanteesta, eikä tilastojen keräämistä toiminnan kehittämiseksi.** Hyvinvointialueiden digipalveluiden yhtenäistämistä Kelan Kanta-palvelun kanssa selvitetään. Viranomaisten, kuten Kelan ja Migrin, välistä tietojenvaihtoa parannetaan, jotta Migri voi huomioida päätöksissään asiakkaiden tukeutumisen viimesijaiseen toimeentulotukeen.

Huomiot

- Suostumukset, luovutusluvut ja kiellot selkeämmiksi myös asiakkaalle, asiakkaan OmaDatan hyödyntäminen (ID-lompakkoratkaisujen hyödyntäminen?)
- Tarkemmat lainsäädännön muutosten kustannusarviot. Asiakastietolain osalta osittainen porrastaminen voi olla hyvä asia.
- Sosiaaliturvan kokonaisuudessa tietojen liikkumisen vaade on huomioitu hyvin. Hallituksen kirjaus HVA digipalveluiden ja kanta-palvelun yhtenäistämisen selvittäminen voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että Kelan Kanta-tiedot olisivat laajemmin saatavissa asiakkaiden mobiilisovelluksissa (nyt mm. Maisassa) ja samalla Kelan etuustietoja/etuksien hakua voisi olla samaa kanavaa pitkin saatavilla.

Ohjelmia hallitusohjelmasta liittyen ICT/Digi/tiedonhallinta:

- Tietojohtamisen kehittämisohjelma (STM)
  - Ohjelmaluonnos olemassa
- Sosiaaliturvan digivision tarkentaminen (STM, Kela, muita organisaatioita)
  - Tarkentavia dioja olemassa, ryhmätyöskentely jatkunee
- Digiturva 2027 (VM)
  - Ohjelmaluonnos olemassa
- Digikompassi ja elämäntapahtumat (VM)
  - Lisätietoa <https://vm.fi/elamantapahtumalahtoinen-digitalisaatio>
  - Ehdotettuja elämän- ja liiketoimintatapahtumia, ei suoraan sote, mutta liittymäpintaa
  - Hallituskauden aikana toteutetaan hankkeita, joilla digitalisoidaan elämäntapahtumien tai yritystapahtumien ympärille kiinnittyvät julkiset ja yksityiset palvelut niin, että ne toimivat saumattomasti yhteen. Yhtenä tällaisena kokonaisuutena turvataan edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito
- Digitaalinen sosiaali- ja terveydenhuolto (STM)
  - STM:n ehdotus, lisätietoa kuulemisesta toukokuulta (julkaistu nettiin). RRP jatkoja?
- Datatalouden kasvuohjelma (TEM?)
- Suomi100-syntymäkohorttihanke (THL ja Suomen kulttuurirahasto)
  - Hankkeessa luodaan uudenlainen valtakunnallinen, poikkitieteellinen ja elämänkaaren mittainen tietovarasto.
- Hyvinvointia ja terveyttä kuvaava tietopohja hyvinvointialueiden vertailuun

Rahoitus?

Yhteenveto

- Paljon positiivisia avauksia tiedon liikkumisen ja hyödyntämisen näkökulmista. Kirjaukset pitkälti kuitenkin arvioidaan ja selvitetään...
- Digitalisaation edistämiseen ja sähköisiin palveluihin panostetaan. Toiminnan muutokset eivät näkyneet näissä yhteyksissä kovin vahvasti.
- Tietoon, digitalisaatioon ja ICT-järjestelmiin liittyviä ohjelmia poimittavissa hallitusohjelmista useita. Näiden sisältöjä myös osin tunnistettavissa teksteistä. (kts. Oma dia näistä)
- ICT-tukipalveluja tarjoavien yhtiöiden tilanne muuttuu, jos hallitusohjelmakirjaukset etenevät. Myös hankintalainsäädännön muutokset tulevat muuttamaan kilpailutuksia. Osaamisen saatavuus on kyettävä varmistamaan.
- Hallitusohjelman positiivisten kirjausten toimeenpano voi olla haasteellista, kun toimeenpanon rahoitukseen ei ole kiinnitetty huomiota. Digitalisaatio nähdään edelleen säästönä ilman investointitarpeita. Rahoituksen puute voi johtaa tilanteeseen, jossa vain osia edistetään ja niitäkin sirpaleisesti.

Hallitusohjelma: riskit ja mahdollisuudet Hyvinvointialueille

Sari Raassina, hallintoylilääkäri, Hyvil

Paljon mahdollisuuksia - mahdottoman paljon riskejä

- Iso osa riskeistä osin tai täysin ulkoisia - inflaatio, yleinen talous- ja turvallisuustilanne jne.
- HO:n tavoitteet ja toimenpiteet ovat ns. taloussidonnaisia - vain se, mihin on mahdollisuus ilman uutta lainanottoa, toteutetaan
- Hyvinvointialueiden talouteen ja toimintaan kohdistuu vahva tuottavuuden kasvun tavoite - valmiiksi ns.alirahoitetussa tilanteessa myös suora menojen kasvuodotuksen leikkaus
- Hallituksen toiminta - ja päätöksentekokyky?

Yksittäisiä riskejä

Rahoitus ja ohjaus

- Ohjauksen kiristyminen esim. talouden haasteiden vuoksi – Haastaa alueiden itsehallintoa ja demokratiaa, riskinä myös nopeahko alueiden yhdistäminen
- Valtionohjauksen ja valvonnan muutokset: VM/STM   Valvira/AVI
- Kela-korvausjärjestelmän uudistukset ja palveluseteliin kaavailut muutokset saattavat vaikuttaa mm. henkilöstön siirtymiseen yksityissektorille

Tehtäväsiirrot ja muut muutokset

- TE 24/25 vaikutukset
- Sosiaaliturvaan liittyvien muutosten vaikutukset palvelutarpeeseen sekä terveydenhuollon että sosiaalipalveluiden osalta
- Kela-kuljetuskorvausten siirto HVA:lle: Haaste palveluverkoille, etäisyydet ja väestötiheys, henkilöstön saatavuus

Palvelujen saatavuus

Vahvuudet

Resurssien kohdentamisen kehittäminen
Kustannusvaikuttavuuden kehittäminen
Palvelujen tuottamistapojen strateginen kehittäminen
Palvelurakenteen uudistaminen
Yksityisten palvelujen hyödyntäminen jononpurussa
Kokemusten jakaminen hyvinvointialueiden välillä
Huomio ennaltaehkäisyssä

Heikkoudet

Henkilöstöpula
Taloudelliset resurssit
Investointien rajoitukset
Hyvinvointialueiden välisen yhteistyön haasteet
Eri toimijoiden välisen yhteistyön haasteet
Hoitovelka
Nuorten mielenterveyspalvelujen kriisi
Väestön terveyserot ja sosiaaliset erot
Jäykät järjestelmät ja byrokratia, ICT:n liian vähäinen
hyödyntäminen

Uhat

Väestön vanheneminen
Henkilöstöpula
Priorisointi
Terveyserojen ja sosiaalisen
segregaation kasvu
Palvelujen kustannusten kasvu
Palvelujen kohdentuminen
Hyvinvointialueiden välinen
kilpailu resursseista

Poliittinen päätöksenteko
Osaoptimointi
Vapaaehtoisten ja talkoolaisten
väheneminen
Mittareiden vinoumat tai
epätarkoituksenmukaisuus

Mahdollisuudet

Vammaispalvelulain siirto
Priorisointi
Palvelujen yhdenvertaisuus + alueellisten erojen huomiointi
Henkilöstömitoituksen kevennys / työnjako
Uudet palvelumuodot
Suuremmat järjestäjätahot + YTA-alueet
Yksityisten palvelujen hyödyntäminen jononpurussa
Tiedon hyödyntäminen
3. ja 4. sektorin mahdollisuudet
Kokeilukulttuuri, normiston keventäminen

Henkilöstöpula

Vahvuudet

Yhtenäinen tilannekuva henkilöstöpulasta yhteiskunnassa
Johtamisen kehittäminen aloitettu
Ratkaisuja etsitään aktiivisesti ja monialaisesti

Uhat

Ammattihenkilölainsäädännön uudistaminen
Tekoälyn hyödyntäminen
Työperäinen maahanmuutto: koulutusresurssi
Henkilöstön ikääntyminen
Yksityissektorin vetovoiman kasvu
Hyvinvointialueiden välinen kilpailu henkilöstöstä

Heikkoudet

Koulutusjärjestelmän rahoitus
Koulutettavien ihmisten soveltuvuus alalle
Veto- ja pitovoima
Koulutuksen antama kuva työstä vs. työarki
Muutosvastarinta, uusien toimintatapojen omaksuminen
Tietojärjestelmien ongelmat
Työperäinen maahanmuutto: ihmisten vapaa liikkuvuus
Peruskoulun väliinputoajat / oppimistulosten erot
Henkilöstön kumuloitunut kuormitus

Mahdollisuudet

Työjaon uudistaminen (+ hoitajamitoituksen laskeminen)
Uusien palvelumuotojen kehittyminen
Uusi henkilöstörakenne (vrt. työtoiminta)
Ammattihenkilölainsäädännön uudistaminen
Johtamisen kehittäminen + veto- ja pitovoima
Tekoälyn hyödyntäminen
Kirjallisen työn vähentäminen
Tietojärjestelmien kehittäminen
Koulutuspaikkojen lisääminen, koulutusrakenne
Työperäinen maahanmuutto

Rahoitus / HVA-talous

Vahvuudet

Ennakoitavuus, rahoitus ennallaan 2023-2025
TKI-rahoituksen varmistaminen HO:ssa
Kannustava rahoitus
HYTE-kertoimen painotus

Heikkoudet

Lähtökohtana alirahoitteiset hyvinvointialueet
Investointien rajoitukset
Rahoituksen tiukentuminen suhteessa palvelutarpeen kasvuun
Ennaltaehkäisevien palvelujen laiminlyönti kuntarakenteessa
Rajallinen kyky vaikuttaa palvelujen kysyntään ja tarpeeseen
Sosiaalihuoltoa koskevien vaikuttavuusmittareiden haasteet

Uhat

Terveyserojen ja sosiaalisen segregaaation kasvu
Palvelutarpeen kasvu
Kustannusten kasvu (inflaatio, palkkakehitys, uusien menetelmien hinnat)
Resurssien kohdentuminen
Heikoimmassa asemassa oleviin kohdistuvat riskit
Mittareiden vinoumat tai epätarkoituksenmukaisuus
Poliittinen päätöksenteko
Sosiaalihuollon painottuminen säästökohteena

Mahdollisuudet

Uudet rakenteet ja palvelujärjestelmän kehittäminen
Priorisointi ja resurssien kohdentaminen
Kustannusvaikuttavuuden kehittäminen
YTA-alueiden hyödyntäminen
Yksityisten palvelujen hyödyntäminen
Tiedon hyödyntäminen
Indikaattoreiden kehittäminen

Priorisointi

Vahvuudet

Kansallinen vaikuttavuuskeskus: Selvitetään mahdollisuus säätää toimijasta, jolla on mahdollisuus linjata menetelmien tai palvelujen kuulumisesta palveluvalikoimaan tai niiden rajaamisesta sen ulkopuolelle

Uhat

Terveyserojen kasvu
Kansalaisten luottamus terveydenhoitojärjestelmäämme

Heikkoudet

Laadullisten asioiden mittaamisen haasteet
Rekisteritutkimuksen esteet

Mahdollisuudet

Yhteiskunnan tuki palveluja koskevalle päätöksenteolle
Kansalliset periaatteet priorisoinnille
Priorisoinnin legitimitetin varmistaminen

Hyvinvointialueiden keskinäisen toiminnan riskit

- HE edellyttää hyvinvointialueiden tekevän yhteistyötä mm. työjakoon ja eriytyispalveluihin liittyen
- Miten yhteistoiminta-alueiden tehtävät ja rooli kehittyvät?
- Kannibalismi henkilökunnan rekrytoimisessa
- Hyvinvointialueiden yhteinen ääni edunvalvonnassa?

Kysymyksiä ja keskustelua

Kiitos osallistumisesta!

Lue lisää ja ota yhteyttä: www.hyvil.fi

X: HyvilOy

LinkedIn: Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

HYVI
NVOINTI
ALU EYH
TI ÖV
ÄL **HYVIL** FÄ
RDS OMR
ÅDESBOL
AGET

www.hyvil.fi

H Y V I
N V O I N T I
A L U E Y H
T I Ö V
Ä L **HYVIL** F Ä
R D S O M R
Å D E S B O L
A G E T